

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

Den 2. august 2022

Vedrørende sagsnr.: 22/11883

Høringssvar ift. udkast til bekendtgørelse om kapacitetsfastsættelse, zoner og profilgymnasier for de gymnasiale uddannelser

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier (DEG) takker for muligheden for at afgive høringssvar til høring over udkast til bekendtgørelse om kapacitetsfastsættelse, zoner og profilgymnasier for de gymnasiale uddannelser.

Generelle bemærkninger

DEG bemærker, at bekendtgørelsen generelt ikke lægger op til dialog mellem institutionerne og Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (herefter styrelsen) eller regionerne om beslutninger vedrørende institutionernes tildelte kapacitet, ønske om at blive profilgymnasium m.v. DEG vil stærkt opfordre til mulighed for dialog.

DEG undrer sig over, at de nye gymnasiesamarbejder er fraværende i bekendtgørelsen (undtagen i §20, stk. 5, der vedrører frist for nedsættelse af samarbejderne). DEG er opmærksom på, at gymnasiesamarbejderne er reguleret i institutionsloven, og at de ikke har beslutningskraft i juridisk forstand, men DEG mener, at de fortjener at blive nævnt i bekendtgørelsen. DEG vil i relation hertil gøre opmærksom på, at foreningen mener, at der så vidt muligt bør være minimum to udbud af hver gymnasial retning i et gymnasiesamarbejde, og at samarbejderne afgrænses efter bl.a. skolernes optageområder.

DEG vil herudover opfordre til, at der kommer en vejledning eller et kommissorium for gymnasiesamarbejderne, så de får nogenlunde ens rammer rundt om i landet.

DEG kvitterer for, at de beregningstekniske kapaciteter offentliggøres på styrelsens hjemmeside, således at der er fuld gennemsigtighed i sektoren, og der sikres bedst muligt grundlag for institutionssamarbejde. DEG opfordrer til, at der vises samme åbenhed omkring ansøgninger, således at oversigt over antal ansøgninger per gymnasieretning til institutioner/afdelinger, herunder førsteprioritetsansøgninger, offentliggøres på styrelsens hjemmeside.

Kapitel 1 – Kapacitetsfastsættelse

Principper for beregning af kapacitet

DEG bemærker, at principperne bag udregningen af den beregningstekniske kapacitet ikke fremgår af bekendtgørelsen, hvilket foreningen beklager. Det bør være tydeligt, hvordan balancen mellem de forskellige hensyn og mål i elevfordelingsaftalen omsættes til principper for beregning af kapacitetsfastsættelse på institutions-/afdelingsniveau (jf. lovudkast af 21. januar 2022 side 22). Hvis ikke de væsentligste principper bag kapacitetsfastsættelsen på institutions-/afdelingsniveau kommer til at fremgå af bekendtgørelsen, vil DEG opfordre til, at styrelsen offentliggør metodenotat til fastlæggelse af de beregningstekniske kapaciteter hurtigst muligt og senest ved udmeldelse af den beregningstekniske kapacitet (jf. §2, stk. 2).

- Eksempler på væsentlige principper som DEG mener bør fremgå af bekendtgørelsen:

Tildeling af minimumskapacitet

Bekendtgørelsens §1 henfører ikke til bestemmelsen i §8, stk. 3 i institutionsloven om, at en institution eller afdeling, hvis institutionen har afdelinger, skal have fastsat en minimumskapacitet. Denne bestemmelse er central for kapacitetsfastsættelsen og bør indgå.

Tildeling af overkapacitet til de erhvervsgymnasiale uddannelser

DEG pointerer, at vi forventer, at bekendtgørelsen vil indeholde en præcisering af, hvordan den ”mindre overkapacitet til erhvervsgymnasiale uddannelser” tildeles. Det er nødvendigt, at elevfordelingsmodellen ikke bliver en barriere for at alle elever, der ønsker en erhvervsgymnasial uddannelse, kan tage en sådan. Et andet vigtigt greb til at sikre dette er at *yde fleksibilitet i kapacitetsfastsættelsen*, således at skolerne kan imødekomme de store årlige udsving i ansøgninger til hhx og htx. Dette er ikke mindst vigtigt på små afdelinger med flere gymnasiale udbud. Eksempelvis kan der det ene år være ansøgere nok til 2 hhx-klasser og 1 htx-klasse, og næste år vil det være omvendt (2 htx-klasser og 1 hhx-klasse). DEG mener, at kapacitetsmodellen bør have indbygget fleksibilitet til at imødekomme dette.

Klassedannelse og klasseloft

DEG mener, at det bør fremgå af bekendtgørelsen, hvordan mulighed for klassedannelse indvirker på kapacitetstildelingen. DEG finder det nødvendigt, at der indgår en såkaldt teknisk overbooking i fastsættelsen af institutioners kapaciteter de steder, hvor fordelingsudvalgene eller de enkelte institutioner hidtil har arbejdet med en sådan for at tage højde for eksempelvis frafald, orlov og dumpede optagelsesprøver. Formålet er, at afdelingen rammer et gennemsnit på 28 i klasserne på første årgang pr. 1. november. Hvis der ikke tages højde for behovet for teknisk overbooking og kapacitet tildeles efter klassenorm på 28 elever fra studiestart i august, kan institutioner risikere at ende op med en klassekvotient fx 26 på tællingen i november, hvilket medfører en ringere økonomi, fordi taxameterets størrelse afhænger af den enkelte elev. Afhængig af institutionens samlede økonomi kan det så igen betyde afskedigelser, besparelser på it og undervisningsmidler, manglende vedligehold af bygninger mv. Et andet væsentligt argument er, at fyldte klasser giver mindre rokering mellem skoler pga. færre ledige pladser.

Datagrundlag for beregning af kapacitet på institutions-/afdelingsniveau

Ift. til at anvende algoritme til at fastsætte de beregningstekniske kapaciteter på institutions- eller afdelingsniveau, så vil DEG endnu en gang gøre opmærksom på, at det er centralt at tage højde for de store

årlige udsving i antal førsteprioritetsansøgninger til udbud på institutioner/afdelinger. I bilaget til svar på spørgsmål 136 til Folketinget om konsekvensberegninger for elevfordelingsmodellen er grundlaget et enkelt år. DEG opfordrer til, at kapacitetsfastsættelsen tager udgangspunkt i et flerårigt datagrundlag, så grundlaget er mere retvisende.

Ydermere vil DEG gøre opmærksom på at tage højde for *særtilfælde* i algoritmen. Dette gælder bl.a. for gymnasier med ASF-klasser, som har en anden normering end almindelige klasser, og nul-optagsskoler, hvor der er behov for en håndholdt håndtering af kapacitetsfastsættelsen.

Bemærkninger til bestemmelser i kapitlet

DEG bemærker, at det flere steder i §§ 1-8 i bekendtgørelsen ikke specificeres, at kapacitetsfastsættelsen sker "per institution eller afdeling, hvis institutionen har afdelinger, opdelt på hver uddannelse samt pre-IB". Dette medfører, at det flere steder kun er institutionens kapacitet, der omtales, hvilket foreningen finder misvisende og ikke dækkende for de erhvervsgymnasiale institutioner, der ofte har flere afdelinger og udbud. Dette gælder eksempelvis § 2, stk. 2, vedrørende offentliggørelse af beregningstekniske kapaciteter og §3, stk. 1, pkt. 1 om bestyrelsens indstilling af kapacitet. DEG opfordrer dog styrelsen til at tilrette bestemmelserne i hele kapitlet.

DEG vil kraftigt opfordre styrelsen til at indskrive i bekendtgørelsen, at institutionerne får mulighed for dialog ud over bestyrelsens digitale indberetning (§3) for at sikre både kvalitet og legitimitet i kapacitetstildelingen. Ligeledes vil foreningen kraftigt opfordre til at styrelsen indfører bestemmelse om, at beslutning om tildeling af foreløbig kapacitet på institutioner og afdelinger (§4) kan genoptages efter anmodning (tilsvarende at beslutning om elevers fordeling kan genoptages, jf. institutionslovens §12) eller give klagemulighed. Det bør i det hele taget være tydeligt, hvornår institutioner er involveret og har indflydelse i processen.

Et særligt opmærksomhedspunkt er her institutioner/afdelinger med flere typer gymnasiale udbud, hvor der bør være en dialog med institutionerne/afdelingerne om kapacitetsfastsættelse på det enkelte udbud, når ansøgstallet er kendt (§5, stk. 1), så man undgår tomme lokaler eller afvisning af ansøgere.

Med den store usikkerhed i fastsættelse af kapacitet, der vil være i starten af implementeringen af modellen, kunne man desuden overveje, at der i indfasning af loven kan dispenseres fra det fleksible klasseloft. Evt. ved at det fleksible klasseloft kan beregnes på tværs af udbud, eller at institutioner/afdelinger med få klasser per uddannelse kan have en afvigelse.

Ifølge §5, stk. 2 vil styrelsen give institutionen besked om endelig kapacitetstildeling senest den 15. maj. Det må betyde, at eleverne får besked om, hvor de får reserveret plads ca. 1. juni. DEG mener, at tre måneder er for længe for en elev at vente på svar, og at det bør være muligt processuelt at fordele eleverne på en måneds tid efter ansøgningsfristen, hvis regioner og institutioner vurderer forrang samtidig med at ansøgninger beriges med data om transporttid og forældreindkomst. DEG opfordrer til, at elever får besked om pladsreservation senest den 1. maj, og institutioner får besked om, hvilke elever de får tildelt senest den 15. april.

Ifølge §§5-7 kan regionsrådet hæve kapaciteten på en institution eller afdeling med enkelte pladser i forskellige sammenhænge. DEG ønsker at få indført i bestemmelserne, at såfremt dette medfører en overskridelse af det fleksible klasseloft, skal det stadig være taxameterudløsende.

DEG ønsker også at gøre opmærksom på, at hvor ekstra kapacitet ikke er efter anmodning fra institutionen eller afdelingen, bør det være en pligt at høre institutionen/afdelingen, inden regionen beslutter at hæve kapaciteten.

Kapitel 2 – Zoner

DEG opfordrer for klarhedens skyld til, at teksten fra institutionslovens §11 d, stk. 2 skrives ind i §10 i stedet for blot at henvise hertil ("En zone er en fordelingszone, når forskellen mellem forældreindkomsten for tilgæede elever på mindst en af de gymnasiale uddannelser på institutioner, hvis institutionerne ikke har afdelinger, eller afdelinger i zonen og forældreindkomsten for elever med bopæl i zonen, som er tilgået en gymnasial uddannelse, overstiger en grænse, som fastsættes af børne- og undervisningsministeren.").

Ifølge §11 opgøres det årligt, om en afstandszone skal skifte status til fordelingszone. DEG ønsker præciseret, hvornår på året dette opgøres – og hvornår det offentliggøres på styrelsens hjemmeside (jf. §9). Foreningen ønsker at tidsfristen bliver fastsat, så institutionerne får mest mulig tid til omstilling til at kunne håndtere dette skifte og til vejledning af kommende elever og deres forældre.

Ifølge §12 foretages der en vurdering af, om en fordelingszone skal skifte status til afstandszone, når den har været fordelingszone tre på hinanden følgende skoleår. DEG ønsker præciseret, hvornår på året denne vurdering foretages – og hvornår det offentliggøres på styrelsens hjemmeside (jf. §9).

DEG mener desuden, at ændring af zonestatus bør foregå i dialog med de lokale gymnasiesamarbejder.

Kapitel 3 – Profilgymnasier

Det er regionsrådene, der godkender profilgymnasier. Herudover er det regionsrådene, der ifølge §13 fastsætter procedure og ansøgningsfrist for ansøgning om at blive profilgymnasium. DEG vil opfordre til, at der bliver udarbejdet en fælles ramme for regionsrådene ift. denne opgave (herunder tolkning af de i §14 fastsatte kriterier for at have "en særligt stærk faglig profil"), så godkendelsespraksis bliver så ens som muligt for gymnasier rundt i landet.

I §14 fastsættes 5 kriterier for regionernes vurdering af, hvornår en institution eller afdeling har en særligt stærk faglig profil og dermed kan tildeles status som profilgymnasium. DEG vil gerne gøre opmærksom på, at følgende to kriterier er problematiske for erhvervsgymnasier og bør genovervejes, hvis det reelt skal være muligt for hhx- og htx-skoler at blive profilgymnasier:

- Punkt 2) her er krav om, at profilen knytter sig til studieretning(er), hvor der som minimum indgår to fag på A-niveau som studieretningsfag. DEG stiller sig lidt uforstående overfor dette kriterium. Her udelukker man fx idræts-/sportsprofil, da idræt kun kan tages på B-niveau, ligesom erhvervsgymnasier har studieretninger med fag på B-niveau, der kunne være grundlag for et profilgymnasium, fx programmering eller design.

- Punkt 5) her er krav om, at ”institutionen eller afdelingen stiller særlige krav til ansøgerens faglige forudsætninger inden for det faglige område”. Dette kriterium passer fint til områder som sport eller musik, hvor der er veletablerede foreninger og Team Danmark ordninger tilknyttet det at bevise ansøgeres særlige faglige forudsætninger. Det er dog en anden situation for en skole, der ønsker at være profilgymnasium for elever med særlig talent indenfor fx IT (fx studieretning med IT-A), iværksætter, bæredygtig omstilling eller internationale forhold.

Desuden er det vigtigt for DEG, at regionsrådene forpligtes til at høre gymnasiesamarbejderne i forbindelse med godkendelse af nye profilgymnasier. Dette gælder særligt ift. kriteriet i §14, punkt 1 om at der ikke findes et tilsvarende udbud med denne særligt stærke og veletablerede uddannelsesstilbud i nærheden. Årsagen er, at erhvervsgymnasier ikke tidligere har kunnet søge om at blive profilgymnasier og regionsrådene måske derfor ikke kender de erhvervsgymnasiale profiler lige så godt som de almengymnasiale profiler.

Ifølge §15 skal regionsrådet lægge vægt på, ”om en godkendelse som profilgymnasium forventes at være medvirkende til, at en zone skifter status til eller fastholdes som fordelingszone”. DEG opfordrer til, at styrelsen tilføjer, at regionsrådet også skal lægge vægt på, om en godkendelse som profilgymnasium forventes at være medvirkende til, at en zone skifter status *fra* fordelingszone *til* afstandszone, idet foreningen mener, at regionsrådet også bør lægge vægt på den positive forskel, en godkendelse som profilgymnasium kan bidrage med.

På vegne af Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier

Mette Kjær Petersen
Rådgivnings- og analysekonsulent